

Vært for døden

27. nov. 2023

På Enhed for Lindrende Behandling på Regionshospitalet Gødstrup har medarbejderne været med til at udvikle et minderitual, der hjælper de pårørende til at være i rum med døden.

Hvide vægge, institutionelle rammer, steril indretning med overflader, der er nemme at tørre af og vaske. Sådan ser mange hospitalsafdelinger ud. Et ret upersonligt rum, der ofte er præget af et højt aktivitetsniveau, elektroniske lyde og måske endda alarmer, der hyler eller bipper. Det kan være svært at skabe en rar stemning i sådan et rum.

Det sansede rum betyder noget for vores sindstilstand og ved at tænke os om, kan vi gøre en forskel i nogle af de særlige situationer, der udspiller sig på hospitaler. Mange hospitaler har de seneste år indrettet særlige sansefødestuer. Det er noget ganske særligt at være i et rum med en god atmosfære, specielt når et nyt liv bydes

velkommen, men det er ligeså særligt, når et liv ender. Det er ligeså meget et øjeblik, der bør højtideligholdes.

Esben Bala Skouboe, ph.d., arkitekt og projektleder

For knap et år siden tog Enhed for Lindrende Behandling på kræftafdelingen på Regionshospitalet Gødstrup hul på at udvikle et nyt minderitual til brug ved dødsfald på afdelingen.

Vi har flere dødsfald her på afdelingen, end på de fleste andre afdelinger på hospitalet. Vi manglede et ritual ved dødsfald, noget vi kunne sende de pårørende hjem på en god måde på. Vi har ikke på samme måde som hospice tradition for ritualer på hospitalet. Vi er en særlig afdeling, og vi vil gerne markere dødsfaldet på en god måde sammen med de pårørende.

Marianne Munksgaard, sygeplejerske på Enhed for Lindrende Behandling ved Regionshospitalet Gødstrup

Når sundhed og kunst mødes

Medarbejderne på afdelingen har sammen med instruktør Thure Lindhardt, skuespiller Kai Bredholt og arkitekt Esben Bala Skouboe udviklet det nye minderitual, som foregår på en særlig stue på afdelingen.

Foto: Esben Bala Skouboe

Der er nogle dybe eksistentielle og menneskelige kompetencer, der kan udvikles i et tæt samarbejde mellem sundheds- og kunstprofessionelle: Det handler om at være vært for livets store øjeblikke. Vi har arbejdet med sygeplejerskens rolle som en god vært for døden. Det var utilfredsstillende for personalet ikke at kunne imødekomme de pårørendes bløde behov, som for eksempel at synge en sang eller læse et digt.

Jeg håber, vi har hjulpet sygeplejerskerne til at

kunne tage ansvar for det minde, der bliver skabt i det øjeblik, nogen dør.

Kunsten; musikken, arkitekturen, billedkunsten arbejder med eksistentielle dimensioner i livet, derfor kan en systematisk udvikling med netop denne faglighed noget helt særligt i sårbare øjeblikke. Den kan give værktøjer til at skabe en smuk ramme om døden.

Esben Bala Skouboe, ph.d., arkitekt og projektleder

Afdelingen har udviklet et lille katalog, hvor personale og pårørende kan søge inspiration til, hvordan døden skal markeres. En del af ritualer er muligheden for at synge en sang sammen med de pårørende.

Simple tiltag gør stor forskel

Det kan være meget grænseoverskridende for os, som personale, men nu har vi et katalog af muligheder, vi kan tilbyde de pårørende. På den måde ved både de og vi, at det her, det er det sidste, vi gør på stuen. Samtidig har vi fået nogle teknikker af skuespillerne og musikerne, vi kan bruge. Vi kan også blive rørte i øjeblikket, men så

har vi fået mulighed for at håndtere det. Hvis ikke man kan synge, så kan man måske læse salmen op i stedet.

Marianne Munksgaard

Afdelingen har også fået en lille musikafspiller, de kan bruge, hvis de pårørende ønsker det.

Derudover er der på stuen, som bliver brugt til ritualer, hængt et blått forhæng op, der kan trækkes for maskiner og måleudstyr på væggen. Det skaber sjæl og intimitet. Forhænget går hen foran vinduet på stuen, der bliver åbnet, når de pårørende kommer ind. Det giver, ifølge Marianne Munksgaard, en god effekt, når forhænget blafrer blidt i vinden.

Det gør en stor forskel, at de pårørende ikke kommer ind på en almindelig sengestue. Bare den simple detalje, at vi har fået andre og mere æstetiske lysestager, er med til at sætte stemningen og gøre det højtidligt og mindeværdigt.

Marianne Munksgaard

Hun fortsætter:

Det virker måske banalt, men vi har fået noget konkret, vi kan gøre for de pårørende for at hjælpe

dem godt videre i deres sorgproces. Jeg ved, hvad jeg skal gøre, og hvis jeg bliver i tvivl, kan jeg kigge i vores katalog, eventuelt sammen med de pårørende. Det er i virkeligheden nogle meget simple greb, vi gør brug af, men de virker.

Marianne Munksgaard

Esben Bala Skouboe supplerer:

Jeg synes vi har skabt noget menneskeligt i et effektivt system.

De opfordrer begge andre lignende afdelinger til at invitere kunsten ind i omgangen med døden.

Det er vigtigt at træne det og øve sig på, hvordan man kan være en god vært for døden. Jeg vil helt klart opfordrer andre til at invitere kunstnere til at hjælpe med at udvikle deres egne ritualer.

Esben Bala Skouboe

Projektet er finansieret af Region Midtjyllands Kultur- og sundhedspulje og er støttet af House of Finn Juhl, & Tradition og Garant. Esben Bala Skouboe har været projektleder på projektet, som er en del af et større Kunst og Sundhedsinitiativ på Regionshospitalet Gødstrup.

Se en video om projektet på vimeo

Del

REHPA
Vestergade 17
5800 Nyborg

Tilgængelighedserklæring

Persondatapolitik i Region Syddanmark

REHPA-forløb: 30 57 10 59

rehpa.ophold@rsyd.dk
Hovednummer: 21 81 10 11

rehpa@rsyd.dk

Send sikker post til REHPA via OUH's
hjemmeside

Bliv løbende opdateret

om ny viden inden for Rehabilitering og Palliation

TILMELD